2026/1690

10.9.2026

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOON (EL) 2026/1690,

29. aprill 2026,

tähelepanekutega, mis on Euroopa Liidu ühisettevõtete 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitlevate otsuste lahutamatu osa

EUROOPA PARLAMENT,

— võttes arvesse oma otsust Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse oma otsust Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse oma otsust Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse oma otsust Euroopa Raudtee Ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse oma otsust küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskuse 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse oma otsust Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse oma otsust ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse oma otsust Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse oma otsust Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse oma otsust Kiipide Ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse oma otsust Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendava Kolmanda Ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse oma otsust Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmise kohta,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 102 ja V lisa,

— võttes arvesse transpordi- ja turismikomisjoni arvamust,

— võttes arvesse nõukogu 31. juuli 2014. aasta määrust (EL) nr 833/2014, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas, [1] nõukogu 31. juuli 2014. aasta otsust 2014/512/ÜVJP, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa tegevusega, mis destabiliseerib olukorda Ukrainas [2] ja nõukogu poolt Venemaa suhtes vastu võetud järgnevaid sanktsioonipakette vastusena tema sõjalisele agressioonile Ukraina vastu,

— võttes arvesse eelarvekontrollikomisjoni raportit (A10-0046/2026),

[1] ELT L 229, 31.7.2014, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2014/833/oj.
[2] ELT L 229, 31.7.2014, lk 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2014/512/oj.

A. arvestades, et Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõte, Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõte, Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõte, Saastevaba Vesiniku Ühisettevõte, Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõte, Euroopa Raudtee Ühisettevõte, Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõte ning Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõte loodi nõukogu määrusega (EL) 2021/2085, ([3]) kusjuures viimasele viidatakse kui ühtsele põhiõigusaktile;

B. arvestades, et Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõte loodi määrusega (EL) 2021/2085; arvestades, et Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõte muudeti 2023. aasta juulis Kiipide Ühisettevõtteks vastavalt nõukogu määrusele (EL) 2023/1782 ([4]);

C. arvestades, et ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõte loodi 2007. aasta aprillis nõukogu otsusega 2007/198/Euratom ([5]);

D. arvestades, et Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõte loodi nõukogu määrusega (EL) 2021/1173 ([6]);

E. arvestades, et küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/887 ([7]);

F. arvestades, et Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõte on avaliku ja erasektori partnerlus, mille eesmärk on arendada Euroopas ajakohastatud lennuliikluse korraldamist ning kiirendada teadusuuringute ja innovatsiooni kaudu algatuse „Digital European Sky“ elluviimist;

G. arvestades, et Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõte on teadusuuringutele ja innovatsioonile suunatud avaliku ja erasektori partnerlus, et muuta lennundus tulevikus kestlikuks ja kliimaneutraalseks;

H. arvestades, et Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõte on avaliku ja erasektori partnerlus, mis keskendub valdkondadevahelistele, kestlikele ja patsiendikesksetele tervishoiualastele teadusuuringutele ja innovatsioonile;

I. arvestades, et Saastevaba Vesiniku Ühisettevõte on kütuseelementide ja vesiniku valdkonnas teadustegevuse ja innovatsiooni alal tegutsev avaliku ja erasektori partnerlusettevõte;

J. arvestades, et Kiipide Ühisettevõte on avaliku ja erasektori partnerlus, mis edendab uuenduslike järgmise põlvkonna pooljuhttehnoloogiate arendamist ja tugevdab Euroopa kiipide tootmise suutlikkust Euroopa kiibialgatuse raames;

K. arvestades, et Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõte on avaliku ja erasektori partnerlus, mis keskendub teadusuuringutele ja innovatsioonile kestliku ja konkurentsivõimelise bioressursipõhise ringmajandusega tööstussektori jaoks;

L. arvestades, et Euroopa Raudtee Ühisettevõte kujutab endast raudteesektori teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas avaliku ja erasektori partnerlust;

M. arvestades, et Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõte on avaliku ja erasektori partnerlus, mis võimaldab koondada ressursse kõrgjõudlusega andmetöötluse arendamiseks ja kasutuselevõtuks Euroopas;

N. arvestades, et Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõte on avaliku ja erasektori partnerlus, mille eesmärk on hõlbustada ja arendada Euroopa tööstuse juhtpositsiooni 5G- ja 6G-võrkude ja -teenuste valdkonnas;

([3]) Nõukogu 19. novembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2085, millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 219/2007, (EL) nr 557/2014, (EL) nr 558/2014, (EL) nr 559/2014, (EL) nr 560/2014, (EL) nr 561/2014 ja (EL) nr 642/2014 (ELT L 427, 30.11.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2085/oj).

([4]) Nõukogu 25. juuli 2023. aasta määrus (EL) 2023/1782, millega muudetakse määrust (EL) 2021/2085 (millega luuakse ühisettevõtted programmi „Euroopa horisont“ raames) seoses kiipide ühisettevõttega (ELT L 229, 18.9.2023, lk 55, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1782/oj).

([5]) Nõukogu 27. märtsi 2007. aasta otsus, millega luuakse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõte ning antakse sellele eelised (2007/198/Euratom) (ELT L 90, 30.3.2007, lk 58, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2007/198/oj).

([6]) Nõukogu 13. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1173, millega asutatakse Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõte ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1488 (ELT L 256, 19.7.2021, lk 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1173/oj).

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) 2021/887, millega luuakse küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus ning riiklike koordineerimiskeskuste võrgustik (ELT L 202, 8.6.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/887/oj).

O. arvestades, et Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõte on avaliku ja erasektori partnerlus, mis keskendub nakkushaiguste sotsiaal-majandusliku koormuse vähendamisele Sahara-taguses Aafrikas uute ja täiustatud tervishoiualaste tehnoloogiliste rakenduste abil ning nakkushaigusteks valmisoleku ja nendele reageerimise parandamisele ülemaailmsetel eesmärkidel;

P. arvestades, et innovatsiooni ja tööstuspoliitika toetamiseks küberturvalisuse valdkonnas loodi küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus, et teha koostööd riiklike koordineerimiskeskuste võrgustikuga;

Q. arvestades, et ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte eesmärk on anda liidu panus ITERi rahvusvahelisse tuumasünteesienergeetika projekti, rakendada Euratomi ja Jaapani vahelist laiema lähenemisviisi lepingut ning valmistuda tuumasünteesi näidisreaktori ja sellega seotud rajatiste ehitamiseks;

R. arvestades, et Euroopa Liit on võtnud vastu enneolematult palju sanktsioonipakette, mis on seotud Venemaa agressioonisõjaga Ukraina vastu ning mille eesmärk on piirata Venemaa majanduslikku, finants- ja sõjalist suutlikkust sõjategevust jätkata ning seeläbi lõpetada agressioonisõda lõplikult, kaitsta Ukraina territoriaalset terviklikkust ja elanikkonna turvalisust ning tagada rahvusvahelise õiguse ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja põhimõtete austamine; arvestades, et Euroopa Liit on võtnud hulga meetmeid, et lõpetada täielikult liidu sõltuvus Venemaa energiast, sealhulgas tuumaenergiasektoris;

S. arvestades, et Euroopa Kontrollikoda (edaspidi „kontrollikoda“) on teatanud ühisettevõtete auditeerimise lähenemisviisi muutmisest alates eelarveaastast 2025;

Üldteave

1. tunneb heameelt ühisettevõtete rolli üle teadus- ja innovatsioonitegevuse toetamisel transpordi, energeetika, tervishoiu, bioressursipõhise ringmajanduse, peamiste elektroonikakomponentide, tehisintellekti ja superandmetöötluse, küberturvalisuse ja võrgusüsteemide valdkonnas; nõuab tungivalt, et ühisettevõtted hõlbustaksid teaduslike teadmiste kujundamist turukõlblikeks uuendusteks ning kehtestaksid mehhanismid, millega tagatakse, et nende tegevus aitab kaasa Euroopa ülemaailmse strateegilise autonoomia, kestlikkuse, konkurentsivõime, turvalisuse, sealhulgas küberturvalisuse, keskkonnasäästlikkuse ja kliimaeesmärkide tugevdamisele, et kaitsta elutähtsat teadustegevust, andmeid ja taristut; kutsub ühisettevõtteid üles edendama korrapärast küberturvalisuse-alast koolitustegevust, et tugevdada vastupanuvõimet küberohtudele;

2. tuletab meelde, et praeguse mitmeaastase finantsraamistiku kohaselt peaksid teadusuuringute ja innovatsiooni ühisettevõtted kontrollikoja hinnangul haldama liidu rahalistest vahenditest tulenevat 17,2 miljardi euro suurust eelarvet, mida võimendab teiste liikmete panus 21,3 miljardi euro ulatuses; rõhutab, et praeguse mitmeaastase finantsraamistiku kohaselt peaks ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõte haldama 5,6 miljardi euro suurust eelarvet ([8]);

3. rõhutab, et järgmise mitmeaastase finantsraamistiku (2028–2034) ajal jäävad ühisettevõtted oluliseks vahendiks liidu strateegilise autonoomsuse, kestlikkuse, turvalisuse ja konkurentsivõime toetamisel; kutsub seetõttu komisjoni ja eelarvepädevaid institutsioone üles tagama, et ühisettevõtted saaksid tulevase mitmeaastase finantsraamistiku raames piisava, stabiilse ja pikaajalise rahastamise, mis vastaks nende laienevatele kohustustele ja nende rollile innovatsiooni peamiste edasiviijatena sellistes strateegilistes sektorites nagu energeetika, digitaaltehnoloogia, pooljuhid, puhas energia, tervishoid ja kaitsealased teadusuuringud;

4. märgib, et ühisettevõtted põhinevad era- ja avaliku sektori partnerlusel, suunates investeeringuid ning võimendades avaliku ja erasektori vahendeid, et ühiseid eesmärke toetada; tuletab sellega seoses meelde, et erasektori liikmete sissemaksed peavad vastama kehtestatud eesmärkidele, et sellised partnerlused püsiksid vastastikku kasulikuna; juhib tähelepanu sellele, et erasektori liikmete ebapiisava panuse tõttu on mõnel ühisettevõttel eesmärkide saavutamisel rahalisi raskusi; kutsub ühisettevõtteid ja komisjoni ühtlasi üles hoiduma eesmärkide saavutamisel liigsest tuginemisest lisategevusse suunatud mitterahalisest panusest (IKAA) ning tagama selle asjakohase, läbipaistva ja proportsionaalse kasutamise, võttes arvesse, et selline tegevus jääb väljapoole ühisettevõtete tööprogramme ja eelarveid ning kontrollikoda seda ei auditeeri; nõuab seetõttu tungivalt suuremat läbipaistvust ja komisjoni järelevalvet IKAA aruandlus- ja valideerimismeetodite üle ning konkurentsipõhiselt sõlmitud lepingute alusel toimuva ühisettevõtte tegevusega seotud panuse prioriseerimist;

([8]) https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/iter_en.

5. tunnustab ühisettevõtete olulist rolli liidu strateegilise autonoomia, valmisoleku ja vastupanuvõime edendamisel kiiresti muutuvas ülemaailmses geopoliitilises kontekstis, mida iseloomustavad keerukad ja pidevalt muutuvad probleemid; tunnustab ühisettevõtete panust uuenduslikku tehnoloogiasse, digitaalsesse autonoomiasse ja küberturvalisusse, kestlikesse transpordilahendustesse, energiasõltumatusse, ringmajandusse ja rahvatervise edendamisse;

6. kutsub kõiki ühisettevõtteid üles olema äärmiselt valvsad koostöös rahvusvaheliste partneritega, austades täielikult liidu kehtivat piiravate meetmete korda ja Euroopa strateegilise autonoomsuse kaitsmise eesmärki;

7. tunnustab ühisettevõtete suurt panust teadusuuringute, innovatsiooni ja tehnoloogia arengu edendamisse eri sektorites, nagu lennundus, raudteetransport ja lennuliikluse korraldamine; kinnitab ühisettevõtete olulist rolli liidu strateegilise autonoomia, kestlikkuse, digiülemineku, turvalisuse ja konkurentsivõime prioriteetsete eesmärkide toetamisel;

8. tunnistab, et Euroopa Liidu ühisettevõtted on tähtis vahend liidu teadusuuringute ja innovatsioonivõime tugevdamiseks, edendades suuremahulisi avaliku ja erasektori partnerlusi strateegilistes tööstusvaldkondades; tunnistab, et tänu võimele koondada ressursse, koordineerida piiriülest koostööd ning ületada lõhe teadusuuringute ja turul kasutuselevõtu vahel, aitavad ühisettevõtted kiirendada tehnoloogilist arengut, mida üksikud osalejad iseseisvalt saavutada ei suudaks; kordab, kui oluline on tagada läbipaistvus, vastutus ja avaliku sektori vahendite tõhus juhtimine ühisettevõtete poolt;

9. tunnistab, et mobiliseerides tööstuse, akadeemilised ringkonnad, väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd) ja riigiasutused ühiste eesmärkide nimel, tagavad ühisettevõtted liidu vahendite tõhusa kasutamise, edendavad Euroopa juhtpositsiooni strateegilistes põhitehnoloogiates, toetavad väärtuspõhist innovatsiooni ja liidu strateegilist autonoomiat ning aitavad otseselt kaasa kestlikule majanduskasvule ja kvaliteetsele tööhõivele kogu liidus;

10. kutsub ühisettevõtteid üles intensiivistama institutsioonilist teavitustegevust, et tagada laialdane avalikkuse teadlikkus sellest, milline on nende panus liidu eesmärkide saavutamisse ning kui vajalik ja lisandväärtust andev on erasektori osalistega institutsiooniline partnerlus, ning tegema seda selgel ja harival viisil;

11. väljendab heameelt kontrollikoja aastaaruande üle Euroopa Liidu ühisettevõtete eelarveaasta 2024 kohta (edaspidi „kontrollikoja aruanne“), mis sisaldab iga ühisettevõtte kinnitavat avaldust raamatupidamiskontode ja nende aluseks olevate tehingute kohta; rõhutab, et kontrollikoja missioon on liidu eelarve usaldusväärse täitmise ja eelarve järelevalve seisukohalt otsustava tähtsusega; kutsub kontrollikoda üles seda head tava jätkama; väljendab heameelt ühisettevõtete koostöö üle kontrollikojaga selle aruande koostamisel ning võtab teadmiseks selgitused, mis on esitatud ühisettevõtete vastustes mõne tähelepaneku ja asjaolu kohta;

12. võtab teadmiseks kontrollikoja 1. oktoobri 2025. aasta teate ühisettevõtete auditeerimise lähenemisviisi muutmisest alates eelarveaastast 2025; märgib, et selle muudatuse põhjuseks olid muu hulgas personalipiirangud ja asjaolu, et komisjoni siseauditi talitus, mis varem ühisettevõtteid auditeeris, lõpetas ühisettevõtete auditeerimise programmi „Euroopa horisont“ raames, ja mis piiras seega täiendava auditeerimiskindluse kättesaadavust; märgib lisaks, et uue lähenemisviisiga nähakse ette piisav auditivalimi suurus, auditeerimistöö konsolideerimine kõigis ühisettevõtetes ning kahe sellise eraldi kinnitava avalduse väljaandmine, mida toetavad täiendavad temaatilised ja eriaruanded; kutsub kontrollikoda üles tagama, et muudetud metoodika rakendatakse õigeks ajaks ja et see vastaks jätkuvalt rangeimatele auditi kvaliteedi tagamise, usaldusväärsuse ja kindluse standarditele liidu finantshuvide kaitseks;

13. väljendab heameelt asjaolu üle, et 24. septembril 2024 saavutas küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus rahalise autonoomia; märgib seetõttu, et eelarveaastal 2024 auditeeris kontrollikoda üheteistkümne teise ühisettevõtte kõrval esimest korda ka seda ühisettevõtet;

14. rõhutab oma teadlikkust sellest, et eelarveaastal 2024 mõjutasid või võisid oluliselt mõjutada mitut ühisettevõtet tähtsad sündmused, mis võisid mõjutada nende tulemusi; märgib eelkõige, et:

   a) Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu avaldas teatud ühisettevõtete tegevusele jätkuvalt suurt mõju; selline mõju ilmneb eelkõige tarneahelate häiretes, projektide elluviimise hilinemises ja tegevuskulude suurenemises;

b) Ameerika Ühendriigid tühistasid suure osa Ameerika Ühendriikide Rahvusvahelise Arengu Ameti hallatavatest programmidest, sealhulgas ülemaailmse tervishoiu valdkonna programmidest ning see võib kaasa tuua kaasrahastamise ja partnerlusvõimaluste vähenemise kahele selles valdkonnas tegutsevale Euroopa Liidu ühisettevõttele (Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõte ja üleilmse tervisealgatuse Euroopa ja arengumaade kliiniliste uuringute partnerluse programmi 3 ühisettevõte), samuti tarneahela ja rakendamisega seotud riskid ning suurenenud finantssurve ja ebakindluse liidu jaoks; juhib siiski tähelepanu sellele, et selle tühistamise ajastus võib olla liidu jaoks ka strateegiline võimalus tugevdada oma rolli ülemaailmses tervishoius, suurendada vastupanuvõimet ja kinnitada oma juhtpositsiooni;

c) 1. augustil 2024 jõustus Euroopa Liidu tehisintellektimäärus, ([9]) millega kehtestati ühine õigusraamistik suure riskiga tehisintellektisüsteemide ja läbipaistvuskohustuste jaoks; paljud ühisettevõtted, eelkõige need, mis tegelevad digitaalse, innovatsiooni ja tehisintellektiga seotud partnerlustega, peavad kohanema selle raamistikuga, mis võib kaasa tuua rangemad nõuetele vastavuse nõuded, regulatiivse riskihindamise ning projektide ulatuse, projektikonkursside ja projektide elluviimises osalevate eri osalejate kohustuste kohandamise;

15. tuletab meelde, et ühisettevõtted peavad juhinduma oma tegevuses usaldusväärsest finantsjuhtimisest, aidates seeläbi mõjusalt kaasa liidu poliitikaeesmärkide saavutamisele ja liidu eelarve usaldusväärsele täitmisele; väljendab siiski muret teatud elementide pärast, mis ilmnesid kontrollikoja järeldustes, nagu on esitatud käesolevas resolutsioonis;

Raamatupidamise aastaaruanne

16. märgib, et kontrollikoja aruandes leitakse, et auditeeritud 12 ühisettevõtte 2024. aasta raamatupidamise aastaaruanded annavad kõigis olulistes aspektides õiglase pildi nende finantsseisundist 31. detsembri 2024. aasta seisuga, samuti nende finantstulemustest ja rahavoogudest ning netovara muutustest lõppenud aastal vastavalt nende finantseeskirjadele ja komisjoni peaarvepidaja vastu võetud arvestuseeskirjadele; märgib lisaks, et seetõttu esitas kontrollikoda ühisettevõtete raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsuse kohta märkusteta auditiarvamused;

17. märgib, et kontrollikoja aruande kohaselt on raamatupidamise aastaaruande aluseks olevad tehingud kõigis olulistes aspektides seaduslikud ja korrektsed; märgib lisaks, et seetõttu esitas kontrollikoda märkusteta auditiarvamused nii ühisettevõtete raamatupidamise aastaaruannete aluseks olevate tulude kui ka maksete seaduslikkuse ja korrektsuse kohta;

18. märgib, et tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskuse 2024. aasta raamatupidamise aruandes puudub põhjalik teave kumulatiivsete sissemaksete kohta, mille liikmed on enne autonoomia saavutamist teinud; 2024. aasta raamatupidamise aastaaruandes ei avalikustata programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ tasandi panuseid ega võrrelda kogupanuseid iga programmi jaoks seatud aastaeesmärkidega; kordab kontrollikoja soovitust, et küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskus peaks süstemaatiliselt koguma ja seirama liikmesriikide vabatahtlikku rahalist ja mitterahalist panust ühismeetmetesse ning nendega seotud halduskulusid, ning esitama selle kohta aruandeid;

19. märgib, et tulude seaduslikkust ja korrektsust ohustavat riski peeti kõigi ühisettevõtete puhul väikeseks;

Eelarve haldamine ja finantsjuhtimine

20. märgib, et kontrollikoja auditeeritud 12 ühisettevõtte 2024. aasta maksete kogueelarve oli 3,2 miljardit eurot; märgib, et kontrollikoda on seisukohal, et kasutatav maksete eelarve kokku sisaldab eelmiste aastate kasutamata assigneeringuid, mille ühisettevõtted kandsid uuesti jooksva aasta eelarvesse, ning sihtotstarbelisi tulusid ja järgmisesse aastasse ümberjaotatavaid summasid; märgib täpsemalt, et:

a) Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendava Kolmanda Ühisettevõtte 2024. aasta kogueelarve oli 112,7 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena (võrreldes 111,2 miljoni euroga 2023. aastal) ja 110,6 miljonit eurot maksete assigneeringutena (võrreldes 241,5 miljoni euroga 2023. aastal); mõistab ka, et Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendava Kolmanda

([9]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrus (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellekti käsitlev määrus) (ELT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj).

Ühisettevõtte eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt oli ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmise määr kulukohustuste assigneeringute puhul 42 % ja maksete assigneeringute puhul 36 %; märgib, et ühisettevõte eeldas, et need määrad on madalad ja need tulenesid peamiselt tegevuskuludest; kordab oma eelmise aasta muret seoses taristu- ja tegevuskuludeks ette nähtud maksete assigneeringute täitmise madala määraga, mis langes 2024. aastal 45 %-le, võrreldes 55 %-ga 2023. aastal; märgib lisaks, et 2024. aastal kanti kasutamata jäänud 3,1 miljonit eurot halduskulude maksete assigneeringuid üle 2025. aasta eelarvesse; lisaks pandi 11,3 miljonit eurot kasutamata jäänud halduskulude maksete assigneeringuid reservi kavandatud tulevaste halduskulude katteks; kordab kontrollikoja soovitust, et Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõte peaks 2027. aasta haldusmaksete eelarve kavandamisel võtma ennetavalt arvesse 2024. aasta lõpuks kogunenud kasutamata halduseelarve assigneeringute mahtu;

b) Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte 2024. aasta kasutatav kogueelarve oli 172,0 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena (võrreldes 269 miljoni euroga 2023. aastal) ja 302,6 miljonit eurot maksete assigneeringutena (võrreldes 486,0 miljoni euroga 2023. aastal); mõistab ka, et Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt oli ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmise määr kulukohustuste assigneeringute puhul 99,9 % ja maksete assigneeringute puhul 84,4 % (v.a kasutamata assigneeringud); märgib, et madalam maksete määr 84,4 % tulenes peamiselt osutatud teenustest, mille eest ei olnud veel arveid esitatud, ning 2025. aasta tegevuse kiiremast alustamisest; tunnistab eelarve täitmise üldiselt head tempot; rõhutab siiski taristule ja tegevuskuludeks ning programmi „Euroopa horisont“ maksete eelarveks ette nähtud maksete assigneeringute madalat täitmismäära, mis oli 2024. aastal vastavalt ainult 67 % ja 52 %; märgib, et Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõte katsetab komisjoni uut eelarve-, raamatupidamis- ja finantssüsteemi (SUMMA), mis ei toimi veel täielikult; kutsub sellega seoses ühisettevõtet üles tagama andmete usaldusväärsuse asjakohase käsitsi töötlemise ja vajaduse korral lisakontrollide abil;

c) Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte 2024. aasta kogueelarve oli 269,8 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena (võrreldes 223,2 miljoni euroga 2023. aastal) ja 205,7 miljonit eurot maksete assigneeringutena (võrreldes 225,9 miljoni euroga 2023. aastal); mõistab, et Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõtte eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt oli ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmise määr kulukohustuste assigneeringute puhul 65,6 % ja maksete assigneeringute puhul 94,6 %; rõhutab tegevuskuludeks ette nähtud kulukohustuste ja maksete assigneeringute madalat täitmismäära, mis ulatus 64,5 %-ni; võtab teadmiseks ühisettevõtte selgitused ja kutsub ühisettevõtet üles tagama eelarve iga osa täitmise sujuvus;

d) Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte 2024. aasta kogueelarve oli 215,1 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena (võrreldes 268,9 miljoni euroga 2023. aastal) ja 150,7 miljonit eurot maksete assigneeringutena (võrreldes 327,8 miljoni euroga 2023. aastal); mõistab ka, et Saastevaba Vesiniku Ühisettevõtte eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt oli ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmise määr kulukohustuste assigneeringute puhul 98 % ja maksete assigneeringute puhul 84,3 %, mis näitab, et eelarve täitmise tempoga suuri probleeme ei olnud; rõhutab siiski, et taristu- ja tegevuskuludeks ette nähtud maksete assigneeringute täitmise määr oli madal, ulatudes vaid 58,2 %-ni; võtab teadmiseks ühisettevõtte selgitused; toetab kontrollikoja soovitust, et Saastevaba Vesiniku Ühisettevõte peaks 2027. aasta haldusmaksete eelarve kavandamisel võtma ennetavalt arvesse oma 2024. aasta lõpuks kogunenud kasutamata halduseelarve assigneeringute mahtu;

e) Kiipide Ühisettevõtte 2024. aasta kogueelarve oli 1 062,8 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena (võrreldes 835,7 miljoni euroga 2023. aastal) ja 724,4 miljonit eurot maksete assigneeringutena (võrreldes 518,4 miljoni euroga 2023. aastal); mõistab ka, et Kiipide Ühisettevõtte eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt oli ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmise määr kulukohustuste assigneeringute puhul 99 % ja maksete assigneeringute puhul 67 %, mis näitab, et mõned probleemid püsivad, eelkõige tegevuskuludeks ette nähtud maksete assigneeringute madal täitmismäär, mis ulatus 67 %-ni, kusjuures programmi „Digitaalne Euroopa“ maksed olid eriti väikesed, ulatudes 6 %-ni; võtab teadmiseks ühisettevõtte selgitused, kuid peab äärmiselt kahetsusväärseks jätkuvalt madalat täitmismäära ja kutsub ühisettevõtet üldiselt üles tagama eelarve iga osa täitmise sujuvus;

f) Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte 2024. aasta kogueelarve oli 222,9 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena (võrreldes 227,4 miljoni euroga 2023. aastal) ja 191,7 miljonit eurot maksete assigneeringutena (võrreldes 137,4 miljoni euroga 2023. aastal); mõistab, et Bioressursipõhise Ringmajandusega Euroopa Ühisettevõtte eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt oli ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmise määr kulukohustuste assigneeringute puhul 96 % ja maksete assigneeringute puhul 82 %, mis näitab, et eelarve täitmise tempoga suuri probleeme ei olnud;

g) Euroopa Raudtee Ühisettevõtte 2024. aasta kasutatav eelarve kokku oli 114,6 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena (võrreldes 102,6 miljoni euroga 2023. aastal) ja 120,8 miljonit eurot maksete assigneeringutena (võrreldes 120,3 miljoni euroga 2023. aastal); mõistab ka, et Euroopa Raudtee Ühisettevõtte eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt oli ühisettevõtte 2024. aasta kasutatava eelarve täitmise määr kulukohustuste assigneeringute puhul 70 % ja maksete assigneeringute puhul 64 %; tunnistab, et ühisettevõtte EU-Rail aktiivse tegevuseelarve 2024. aasta täitmismäär oli kulukohustuste assigneeringute puhul 99,9 % ja maksete assigneeringute puhul 87,9 %; on siiski mures üldise madala täitmismäära pärast; võtab teadmiseks ühisettevõtte selgituse nende madalate määrade kohta, mis on seotud vajadusega säilitada eelarve, et rahastada juhtvaldkondade projektide teist lainet, mille toetuslepingud allkirjastatakse 2026. aastal; kutsub ühisettevõtet üles tagama eelarve iga osa täitmise sujuvuse; rõhutab sellega seoses, et on oluline jätkata ühisettevõtte toetamist ja tagada selle tegevuse nõuetekohane rakendamine, arvestades raudtee suhtelisi eeliseid seoses keskkonnatoime, maakasutuse, energiatarbimise ja ohutusega;

h) Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte 2024. aasta kogueelarve oli 307,1 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena (võrreldes 1 136 miljoni euroga 2023. aastal) ja 347,7 miljonit eurot maksete assigneeringutena (võrreldes 1 058 miljoni euroga 2023. aastal); mõistab, et Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt oli ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmise määr kulukohustuste assigneeringute puhul 72 % ja maksete assigneeringute puhul 59 %, mis näitab, et eelarve täitmise tempoga seoses esineb endiselt probleeme; rõhutab eelkõige tegevuskuludeks ette nähtud maksete assigneeringute madalat täitmismäära, mis ulatus 59 %-ni; võtab teadmiseks ühisettevõtte selgitused; tuletab sellega seoses meelde, et programmi „Euroopa horisont“ toetuste väljamaksete täitmismäär langes 2024. aastal 27 %-le (võrreldes 36 %-ga 2023. aastal), peamiselt viivituste tõttu toetusesaajate aruannete tehnilise ja finantsilise eelkontrolli lõpuleviimisel; rõhutab ka halduskuludeks ette nähtud maksete assigneeringute madalat täitmismäära, mis ulatus 61 %-ni; võtab teadmiseks ühisettevõtte selgitused, mis on esitatud tema kirjalikes vastustes kontrollikoja aruandele; võtab arvesse lisateavet, mille ühisettevõte eelarvekontrollikomisjoni kuulamisel esitas, ja kutsub ühisettevõtet üldiselt üles tagama eelarve iga osa täitmise sujuvus;

i) Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte 2024. aasta kogueelarve oli 132,6 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena (võrreldes 134,7 miljoni euroga 2023. aastal) ja 132,8 miljonit eurot maksete assigneeringutena (võrreldes 122,9 miljoni euroga 2023. aastal); mõistab ka, et Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõtte eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt oli ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmise määr kulukohustuste assigneeringute puhul 99 % ja maksete assigneeringute puhul 96 %, mis näitab, et eelarve täitmise tempoga suuri probleeme ei olnud; märgib siiski, et halduseelarve, nimelt taristu- ja tegevuskulude täitmismäär on suhteliselt madal, ulatudes 59 %-ni kulukohustuste assigneeringutest ja 66 %-ni maksete assigneeringutest, ning kutsub ühisettevõtet üles tagama oma halduseelarve selle osa parema täitmise;

j) Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte 2024. aasta kasutatav eelarve kokku oli 224,6 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena (võrreldes 136,4 miljoni euroga 2023. aastal) ja 80,3 miljonit eurot maksete assigneeringutena (võrreldes 2,2 miljoni euroga 2023. aastal); mõistab, et Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt oli ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmise määr kulukohustuste assigneeringute puhul 98 % ja maksete assigneeringute puhul 96 %, mis näitab, et eelarve täitmise tempoga suuri probleeme ei olnud; märgib siiski, et maksete

assigneeringute määr on madal, sest osa halduseelarvest, nimelt taristu- ja tegevuskulud, ulatusid vaid 37 %-ni maksete assigneeringutest; võtab teadmiseks ühisettevõtte selgituse ja kutsub ühisettevõtet üles võtma 2027. aasta haldusmaksete eelarve kavandamisel meetmeid, et tagada oma halduseelarve selle osa parem täitmine, sealhulgas võttes ennetavalt arvesse 2024. aasta lõpuks juba kogunenud kasutamata haldusassigneeringute mahtu;

k) küberturvalisuse valdkonna tööstuse, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskuse 2024. aasta kogueelarve oli 313,3 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena ja 101,6 miljonit eurot maksete assigneeringutena; mõistab ka, et eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt ajavahemiku kohta alates 24. septembrist 2024, mil ühisettevõte saavutas finantsilise sõltumatuse, kuni 2024. aasta lõpuni, oli ühisettevõtte eelarve täitmise määr kokku 90,5 % kulukohustuste assigneeringute puhul ja 82 % maksete assigneeringute puhul, mis näitab, et eelarve täitmise tempoga suuri probleeme ei olnud; märgib siiski, et maksete assigneeringute täitmise määr on madal halduseelarve teatava osa, nimelt hoonete, IT ja muuga seotud eelarve osas, kus see näitaja oli vaid 27,1 % maksete assigneeringutest; võtab teadmiseks ühisettevõtte selgitused ja kutsub ühisettevõtet üles tagama oma halduseelarve parema täitmise;

l) ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte 2024. aasta kasutatav eelarve kokku oli 811,8 miljonit eurot kulukohustuste assigneeringutena (võrreldes 807 miljoni euroga 2023. aastal) ja 693,7 miljonit eurot maksete assigneeringutena (võrreldes 631,5 miljoni euroga 2023. aastal); mõistab ka, et ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte eelarvehalduse ja finantsjuhtimise aruande kohaselt oli ühisettevõtte 2024. aasta eelarve täitmise määr kulukohustuste assigneeringute puhul 92 % ja maksete assigneeringute puhul 93 %, mis näitab, et eelarve täitmise tempoga seoses suuri probleeme enam ei esinenud, võrreldes 73 % suuruse kulukohustuste täitmise määraga 2023. aastal; märgib, et tegevuskulude täitmise määr on suurenenud, ulatudes 92 %-ni kulukohustuste assigneeringute ja 93 %-ni maksete assigneeringute puhul võrreldes 2023. aastaga, mil tegevuskuludeks ette nähtud kulukohustuste assigneeringute täitmise määr oli 70 %;

21. rõhutab, et kõik ühisettevõtted peavad tugevdama oma sisemist finantskontrolli ja läbipaistvuse raamistikku, et tagada vahendite tõhus ja liidu strateegiliste eesmärkidega kooskõlas olev jaotamine;

22. kordab kontrollikoja muret seoses teatavate ühisettevõtete jätkuvalt väikese assigneeringute kasutamisega oma tegevus- ja halduseelarvete rakendamisel; kutsub asjaomaseid ühisettevõtteid üles kiirendama parandusmeetmete võtmist ja toimivat rakendamist vastavalt kontrollikoja soovitustele, et vältida tuvastatud puuduste kordumist; rõhutab, et kasutamata jäänud assigneeringute kuhjumine tekitab rahaülejäägi, mida ei saa ümber paigutada muudesse liidu tegevustesse ja programmidesse; on seisukohal, et pidevalt suurenev rahaülejääk osutab sellele, et eelarvestamine ei ole realistlik ja esineb puudusi programmide elluviimise suutlikkuses; kutsub komisjoni üles nõudma püsiva ülejäägiga ühisettevõtete puhul iga-aastast ülejäägi vähendamise kava, sealhulgas mõõdetavaid vaheeesmärke ja selget seost hilinenud rakendusteguritega; väljendab erilist muret seoses järgmisega:

a) asjaolu, et Kiipide Ühisettevõtte rahaülejääk suurenes 2024. aastal, ulatudes aasta lõpuks 479 miljoni euroni võrreldes 438 miljoni euroga 2023. aasta lõpus; võtab teadmiseks ühisettevõtte selgitused; kordab siiski oma nõudmist, et Kiipide Ühisettevõte väldiks sarnaste olukordade kordumist, ning väljendab heameelt ühisettevõtte 2025. aastaks välja kuulutatud eesmärgi üle see viga parandada;

b) asjaolu, et Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte rahaülejääk suurenes ka 2024. aastal, ulatudes aasta lõpuks 904,7 miljoni euroni 2023. aasta lõpu 840,7 miljoni euroga võrreldes; võtab teadmiseks parandusmeetmed, mille elluviimine algas 2024. aastal; kordab siiski oma nõudmist, et Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõte pingutaks rohkem, et hoida ära sarnaste olukordade kordumine;

23. väljendab heameelt, et Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõtte kuhjunud rahaülejääk on märkimisväärselt vähenenud, kahanedes 237 miljonilt eurolt 2023. aasta lõpus 105 miljonile eurole 2024. aasta lõpus, mis tähendab 56 % langust; võtab teadmiseks selgituse, et järelejäänud ülejääki on vaja 2025. aasta esimese nelja kuu maksevajaduste katmiseks; peab seda arengut positiivseks sammuks finantsplaneerimise ja eelarve täitmise parandamise poole; rõhutab, et selline lähenemisviis võiks olla heaks eeskujuks teistele ühisettevõtetele, kes seisavad silmitsi sarnaste raskustega;

24. kordab kontrollikoja muret seoses liikmete jätkuvate viivitustega teatavatesse ühisettevõtetesse tehtavate sissemaksete puhul, eriti arvestades ohtu, et mõned ühisettevõtted ei pruugi oma sissemaksete eesmärke täita; kutsub asjaomaseid ühisettevõtteid üles jätkama meetmete rakendamist, et edaspidi selliseid olukordi ära hoida; tuletab meelde, et sissemaksete eesmärkide saavutamine on asjaomaste ühisettevõtete vastutus ja kohustus ning sissemaksete eesmärkide täitmata jätmine on vastuolus ühisettevõtete loomise ideega; tunneb täpsemalt muret järgmise pärast:

   a) olukord Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendavas Kolmandas Ühisettevõttes, mille liikme EUROCONTROLi tegevustoetuse eesmärk saavutati ainult 70 % ulatuses, mistõttu ei olnud ühisettevõtte käsutuses kavandatud sissemakseid, et täielikult täita oma kohustused programmi „Horisont 2020“ osas; märgib, et ka EUROCONTROLi panus jäi alla programmi „Euroopa horisont“ 2024. aasta eesmärgi, ulatudes vaid 16 %-ni 500 miljoni euro suurusest eesmärgist; kordab kontrollikoja soovitust, et Euroopa Lennuliikluse Uue Põlvkonna Juhtimissüsteemi (SESAR) Arendav Kolmas Ühisettevõte peaks tegema koostööd EUROCONTROLiga, et suurendada nende panust ja seirata igal aastal edusamme;

   b) Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõtte olukord, kus 2024. aasta lõpus oli osalevate partnerite rahaline panus väga väike, moodustades 15,6 miljonit eurot, mis on 4 % 400 miljoni euro suurusest eesmärgist; märgib, et praegune sissemaksete puudujääk võib märkimisväärselt vähendada ühisettevõtte tegevuse võimendavat mõju, mis kujutab seetõttu endast ohtu programmi eesmärkide saavutamisele; kordab kontrollikoja soovitust, et Ülemaailmse Tervisealgatuse EDCTP3 Ühisettevõte peaks koostama põhjaliku tegevuskava, et leida ja kaasata uusi panustavaid partnereid Euroopast ja mujalt, et tugevdada oma teadus- ja innovatsioonivõimekust, tagada edasised rahalised sissemaksed ja tagada programmi eesmärkide saavutamine;

   c) Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte olukord, mis eelnenud aastaga võrreldes ei paranenud ja mille erasektori liikmete panus programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ raames oli 2024. aasta lõpu seisuga muutumatu ja moodustas 0,3 % 2021–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku 900 miljoni euro suurusest eesmärgist; rõhutab veel kord, et eesmärgiks seatud sissemakse saavutamist tuleks pidada ühisettevõtte kohustuseks; kordab eelmise aasta soovitust, et Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõte peaks tegema tihedat koostööd komisjoniga programmi „Euroopa horisont“ ja programmi „Digitaalne Euroopa“ erasektorist pärit liikmete sissemaksete senise eesmärgi ümberhindamisel, et tagada selle teostatavus; kutsub komisjoni üles senist eesmärki ümber hindama ja väljendab sellega seoses heameelt käimasoleva protsessi üle;

Hanked ja pakkumused

25. märgib, et kontrollikoda ei osutanud oma 2024. aasta aruandes hangete ja pakkumustega seotud konkreetsetele küsimustele; rõhutab siiski hangete tähtsust vahendina, millega edendada selliseid poliitikaeesmärke nagu strateegiline autonoomia, innovatsioon, keskkonnaalane ja sotsiaalne tegevuskava, konkurents ja õiguskindlus; ergutab ühisettevõtteid tugevdama oma hangete puhul strateegiliste kriteeriumide lisamist sotsiaalse vastutuse, elutsükli kestlikkuse, tarnekindluse, küberturvalisuse kindluse, vastupanuvõime ja innovatsioonisuutlikkuse kriteeriumide kohta; õnnitleb mõningaid ühisettevõtteid, mis juba rakendavad selliseid tavasid (nt ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte, mis 2024. aastal lisas kestlikkusnõuded enam kui 50 %-le oma hangetest);

26. väljendab heameelt ühisettevõtete vaheliste organisatsioonidevaheliste algatuste üle riigihangete ja lepingute haldamise valdkonnas ühiste huvide ja ühiskasutusega seotud küsimustes, millega edendati neile kättesaadavate ressursside majanduslikult tõhusat kasutamist ja suurendati nende läbirääkimisvõimet;

27. kutsub kõiki ühisettevõtteid üles tugevdama meetmeid soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks kõigil tasanditel, et integreerida sooline tasakaal kõigisse hangete, sihttoetuste ja pakkumustega seotud tegevustesse kooskõlas saavutuste, tipptaseme ja võrdsete võimaluste põhimõtetega, tagades samal ajal, et valiku- ja rahastamisotsustes võetakse nõuetekohaselt arvesse tulemuslikkust;

28. nõuab tungivalt, et kõik ühisettevõtted integreeriksid geograafilise tasakaalu kõigisse hanke- ja sihttoetuse andmise menetlustesse, säilitades seejuures konkurentsi, kvaliteedi ja tipptaseme, ning põhjendaksid nõuetekohaselt juhtumeid, kus ei ole piisavat jaotust saavutatud; nõuab erilise tähelepanu pööramist madalama sissetulekutaseme või piiratud innovatsioonisuutlikkusega liikmesriikidele ja piirkondadele, et toetada neid valdkondi ja tagada, et ühisettevõtted aitavad kaasa arenguerinevuste vähendamisele, tagades samal ajal, et tehnoloogiline ja energiasüsteemi ümberkujundamine toimub ausal ja õiglasel viisil ning säilitades piirkondliku ühtekuuluvuse; rõhutab, et rahastamine peaks jätkuvalt andma selget Euroopa lisaväärtust, pöörates erilist tähelepanu VKEdele;

29. rõhutab vajadust ühisettevõtete rahastamise õiglase ja võrdse geograafilise jaotuse järele, pöörates erilist tähelepanu väiksema innovatsioonisuutlikkusega piirkondadele ja VKEdele, säilitades samal ajal avatud konkurentsi ja tagades, et rahastatud projektid annavad selget Euroopa lisaväärtust;

Töötajate heaolu, värbamine ja sooline tasakaal

30. on mures personali komplekteerimise olukorra pärast Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõttes, eelkõige värbamise aeglase tempo pärast, ning kutsub ühisettevõtet üles lihtsustama oma menetlusi, et tagada kõikide vabade ametikohtade kiire täitmine;

31. võtab teadmiseks hiljutisest töötajate küsitlusest ilmnenud tajutava rahulolematuse ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte töötajate hulgas ja selle mõju pärast töötajate heaolule; rõhutab, et töötajatel peaks olema võimalik töötada füüsiliselt ja psühholoogiliselt turvalises keskkonnas; rõhutab ka institutsiooniliste teadmiste säilitamise tähtsust; märgib sellega seoses kahetsusega, et ühisettevõte tugineb jätkuvalt suurel määral välistele teenuseosutajatele; kutsub ühisettevõtet üles võtma kiiresti meetmeid nende küsimuste lahendamiseks;

32. kordab oma nõuet ühtse, läbipaistva ja õiglase personalipoliitika järele kõigis ühisettevõtetes, tagades kaasavad töötingimused, karjääriarengu, töö- ja eraelu tasakaalu ning vaimse tervise toetuse; väljendab heameelt paindliku töökorralduse kasutamise üle ja rõhutab, et selle eesmärk peaks olema tagada organisatsiooniline paindlikkus, mis vastab ühisettevõtete personalivajadustele; nõuab tungivalt, et parandataks suutlikkust meelitada ligi väga spetsialiseerunud talente, tagades samal ajal inimväärsed ja stabiilsed töötingimused ning edendades läbipaistvat asutusesisest karjääri edendamist;

33. väljendab heameelt ühisettevõtete edusammude üle soolise tasakaalu ja geograafilise jaotuse andmete kvaliteedi ja kättesaadavuse parandamisel personali ja juhtimisstruktuuride arvestuses; rõhutab, et täiustatud andmed tugevdavad vastutust ja võimaldavad võtta sihipärasemaid meetmeid, et edendada mitmekesisust, tagada liikmete õiglane esindatus ning toetada tervislikku ja produktiivset töökeskkonda kõigis ühisettevõtetes;

34. kutsub kõiki ühisettevõtteid üles soodustama tasakaalustatud esindatust juhtivatel ja otsuseid tegevatel ametikohtadel, austades täielikult pädevuspõhiseid valikumenetlusi, ning seirama edusamme proportsionaalsel ja läbipaistval viisil; rõhutab, kui oluline on tegeleda soolise palgalõhega ja tagada võrdsed võimalused karjääri edendamiseks; rõhutab sellega seoses positiivset arengut Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõttes, kus 72,5 % töötajatest on naised ja 27,5 % mehed ning kus laiendatud juhtkonna hulgas on meeste osakaal 40 % ja naiste osakaal 60 %;

35. rõhutab, et ühisettevõtted tagavad, et rahastatavad projektid vastavad kohaldatavatele sotsiaal- ja tööstandarditele, aitavad kaasa kestlikule majanduskasvule, innovatsioonile, konkurentsivõimele ja kvaliteetsele tööhõivele liidus ning on kooskõlas õiglase ülemineku põhimõtetega;

36. nõuab tungivalt, et ühisettevõtted arendaksid struktureeritud koostööd Euroopa ülikoolidega, et noori kõrgkoolilõpetanuid rohkem kaasata ja parandada tulevase värbamise võimet; ergutab ühisettevõtteid ühtlasi edendama ülikoolide ja teadusuuringutega seotud ning tööalast liikuvust ja kehtestama meetmeid, mille eesmärk on arendada inimkapitali, eelkõige noori töötajaid, insenere ja teadlasi, sealhulgas integreerida investeerimisprojektid haridusse, koolitusse ja töökohal toimuvasse õppesse, et tagada kestlik innovatsioon, tööjõu järjepidevus ja Euroopa majanduse pikaajaline konkurentsivõime;

Haldus- ja kontrollisüsteemid

37. tunneb heameelt kontrollikoja töö üle, mis käsitleb teadusuuringute ja innovatsiooni ühisettevõtete tegevuskulude kontrollimist, mis hõlmas 33 juhuslikult valitud toetuslepingu tehingut aastast 2024 (vahe- või lõppmaksed ja ettemaksete tasaarveldused) vahendite lõplike saajate tasandil; tunneb muret selle kontrolli tulemuste pärast, mis näitasid püsivate süsteemsete vigade esinemist; märgib, et need vead on peamiselt seotud toetusesaajate poolse personalikulude ebaõige deklareerimisega, sealhulgas tunni- või päevatasude arvutamisega, ühikukuludesse kaudsete

kulude lisamisega, alltöövõtukulude deklareerimisega personalikuludena ja seadmetega seotud kulude lisamisega, mis ei ole rahastamiskõlblikud; kutsub ühisettevõtteid üles nende puudustega tegelema; kutsub komisjoni ja ühist audititalitust ka üles esitama eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile ühisettevõtetes korduvate personalikuludega seotud vigade algpõhjuste konsolideeritud analüüsi ning toetama ühtlustatud ennetavaid suuniseid, suure riskiga toetusesaajate sihipäraseid eelkontrolle ja finantskorrektsioone sarnaste vigade avastamise korral;

38. väljendab heameelt kontrollikoja töö üle, mis käsitleb ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte kulude kontrollimist, mis hõlmas 30 juhuslikult valitud tehingut; võtab teadmiseks, et kontrollikoda selgitas välja juhtumi, kus kahe kinnisvaralepingu oluliseks muutmiseks ei korraldatud uut hankemenetlust; kutsub ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtet üles tagama, et lepingute olulised muudatused käivitaksid süstemaatiliselt hangete ümberhindamise, sealhulgas õigusliku läbivaatamise ja selge põhjenduse avaldamise, ning andma eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutavale institutsioonile võetud parandusmeetmetest aru;

39. väljendab muret seoses kontrollikoja järeldusega, et 2024. aasta detsembriks olid vaid neli ühisettevõtet (Euroopa Raudtee Ühisettevõte, Keskkonnahoidliku Lennunduse Ühisettevõte, Innovatiivse Tervishoiu Algatuse Ühisettevõte ja Kiipide Ühisettevõte) viinud lõpule riskipõhise kontrolliraamistiku programmi „Euroopa horisont“ toetuste maksmiseks hoolimata selliste maksete eeldatavast suurenemisest; tuletab meelde, et tugev, süstemaatiline ja tsentraliseeritud riskipõhine kontrolliraamistik on oluline, et tagada suure riskiga toetusesaajate eelkontroll, auditi järelduste tulemuslik järelkontroll ja usaldusväärsed direktori kinnitused; rõhutab, et auditi- ja kontrollitöö peaks keskenduma suurema finants- ja tulemusriskiga valdkondadele, samas kui väikese riskiga korduvate tehingute puhul tuleks kasutada lihtsustatud kontrollimeetodeid; rõhutab, et selline lähenemine võib suurendada kindlust ning märkimisväärselt vähendada toetusesaajate ja osalevate riikide halduskoormust; kutsub kõiki ülejäänud ühisettevõtteid üles viima lõpule ja rakendama programmide „Euroopa horisont“ ja „Digitaalne Euroopa“ sihttoetuse maksete riskipõhist kontrolliraamistikku, mis hõlmab muu hulgas järgmist: i) toetusesaajate ja projektide selge riskihindamine, ii) intensiivsemad eelkontrollid suure riskiga juhtumite puhul, iii) järelauditite tulemuste süstemaatiline kaasamine tulevase kontrolli kavandamisse ning iv) järjepidev aruandlus tegevdirektori kinnitavas avalduses;

40. väljendab muret, et ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte riskijuhtimissüsteem ei kajasta piisavalt ITERi projektikirjelduste 2024. aasta läbivaatamisest tulenevaid olulisi riske, sealhulgas horisontaalset mõju inimressurssidele; märgib, et ühisettevõtte IT-riskide haldamise vahend ei sisalda täielikku ja ajakohast teavet põhiriskide kohta, nagu esinemissagedus, tõenäosus ja finantsmõju, mis kahandab tuge juhtkonnale otsuste tegemiseks ning juhtkonna suutlikkust mõõta riskide ulatust ja võtta mõjusaid leevendusmeetmeid; kutsub ühisettevõtet üles nende probleemidega tegelema, rakendades õigel ajal asjakohaseid meetmeid;

Pettus, eetika ja huvide konfliktid

41. väljendab heameelt asjaolu üle, et ühegi 2024. aasta kontrollikoja järelduse puhul ei olnud vaja teatada pettusekahtlusest Euroopa Pettustevastasele Ametile (OLAF) või Euroopa Prokuratuurile;

42. võtab teadmiseks ühisettevõtete esitatud teabe pettuste ennetamise, avastamise ja kõrvaldamisega seotud tegevuse kohta; kutsub ühisettevõtteid üles tõhustama koostööd ja teabevahetust OLAFi ja vajaduse korral Euroopa Prokuratuuriga, sealhulgas süstemaatiliselt edastama pettusekahtlusi; tugevdama eel- ja järelkontrolli toetuste haldamisel, väljamaksetaotluste puhul, hangete puhul ja tulemuste kontrollimisel; rakendama järjepidevalt ja viivitamata parandusmeetmeid ja tagasinõudeid, integreerides saadud õppetunnid tulevastesse menetlustesse, ning esitama igal aastal pettusevastaste meetmete toimivuse kohta usaldusväärse aruande, mida toetavad selged kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed näitajad;

43. märgib, et ühisettevõtete hallata on aastatel 2021–2027 38,5 miljardit eurot, mida on üle kahe korra rohkem kui eelmisel perioodil hallatud summa, ning rõhutab, et sellised märkimisväärsed vahendid eeldavad põhjalikku tulemuste seiret, et tagada kulutõhusus; kutsub ühisettevõtteid üles võtma vastu ühise raamistiku tulemuslikkuse ja mõju mõõtmiseks, tagades tulemuste aruandluse lisaks finantsreeglite järgimise aruandlusele; rõhutab, et mõjusale tulemuslikkuse järelevalvele peavad lisanduma ühisettevõtete tegevuse suur läbipaistvus ja nende juhtorganite

liikmete huvide konflikti vastased kaitsemeetmed; nõuab sellega seoses juhtorganite liikmete huvide deklaratsioonide süstemaatilist avaldamist, mis hõlmaks rahalisi, ametialaseid või isiklikke sidemeid ühisettevõtte rahastamisest kasu saavate üksustega; nõuab, et kõrgematele ametnikele kehtestataks enne toetatavates organisatsioonides uutele ametikohtadele asumist ooteaeg ning et teaduskomiteed, sõltumatud eksperdid ja hindamiskomisjoni liikmed allkirjastaksid nõuetekohaselt deklaratsioonid huvide konflikti puudumise kohta;

ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte ning Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõttega seotud küsimused

44. juhib tähelepanu sellele, et peale eespool nimetatud küsimuste väärivad suuremat tähelepanu järgmised konkreetsed küsimused, mis on seotud ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte ning Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõttega;

45. tunnistab, et ITER on enneolematu ulatuse ja ambitsioonikusega projekt, millesse on kaasatud 35 rahvusvahelist partnerit ning milles liidul kui võõrustajal ja suurimal panustajal on keskne roll Euroopa pikaajalise energiavisiooni ja teadusliku juhtpositsiooni edendamisel; rõhutab, et 2024. aasta juunis esitas ITERi organisatsioon ITERi nõukogule muudetud projektiplaani, milles kehtestati uus projektikirjeldus 2016. aastal heaks kiidetud projektikirjelduse asemel, lükati koosteetapi lõpp 2025. aastalt (esimene plasma) edasi 2035. aastale (teadustegevuse algus) ja pikendati projekti üldist lõpetamist 2042. aastalt 2059. aastale; märgib, et ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte tarnekohustused ITERi jaoks suurenevad seega 21,6 miljardilt eurolt 25,8 miljardile eurole 2024. aasta väärtuses, mis tähendab, et Euratom ja Prantsusmaa peavad ühisettevõtte tegevuseelarvesse maksma veel 4,2 miljardit eurot; märgib murelikult, et ITER-IO poolt 2024. aasta juulis esitatud ITERi läbivaadatud lähtestsenaariumitest tulenev hinnanguline kulude kasv ei ole ITERi nõukogus veel ametlikult vastu võetud; rõhutab sellega seoses, et liidu juhtpositsiooni säilitamiseks tuumasünteesiuuringutes on vaja ITERi läbivaadatud projektikirjeldus õigeaegselt ja täielikult vormistada ja ellu viia;

46. jagab kontrollikoja väljendatud muret, et esildatud ITERi muudetud projektikirjeldus suurendab märkimisväärselt ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte tehniliste, õigusalaste ja finantsriskide ulatust; märgib, et projekti pikaajalist kestlikkust võivad õõnestada kulude suurenemine ja jätkuvad viivitused peamiste vahe-eesmärkide saavutamisel, samuti suurenev konkurents kolmandate riikide tuumasünteesi algatustega, mis koos võivad vähendada ITERi tähtsust ja juhtpositsiooni; rõhutab, et samal ajal jätkub märkimisväärne õiguslik ja juhtimisalane ebakindlus, eelkõige võimalus, et liikmed võivad keelduda ITERi lepingu pikendamise heakskiitmisest pikemaks ajaks kui 2042. aasta või et Prantsusmaa vastuvõtvaks riigiks olemise dekreet võib kaotada kehtivuse enne reaktori käitamise algust, mis seab ohtu õigusselguse ja vastutuse; märgib murelikult, et kavandatavate tehniliste muudatuste ulatus võib avaldada kaugeleulatuvat mõju projekti innovatsioonisuutlikkusele ja majanduslikule elujõulisusele; on veendunud, et neid muresid süvendab suurenev finantssurve, kuna liidult ja Prantsusmaalt nõutavad suuremad sissemaksed tekitavad kahtlusi, kas selline rahastamine on tulevaste mitmeaastaste finantsraamistike raames või vastuvõtva riigi poolt võimalik; rõhutab seetõttu, et ühisettevõttel on vaja usaldusväärset finantsplaneerimist, tugevat ja sidusat juhtimist, ranget järelevalvet ja selgeid tulemusnäitajaid, tugevdatud riskijuhtimist ning ühisettevõtte, ITERi organisatsiooni ja liidu eelarvepädevate institutsioonide vahelise vastutuse ja läbipaistvuse jätkuvat parandamist; rõhutab vajadust veelgi tugevdada kulude kontrolli, vahe-eesmärkidel põhinevat rahastamist ja sõltumatut tulemuslikkuse järelevalvet ning tegeleda õigusliku ebakindlusega siduvate kohustuste kaudu, mis on seotud 2042. aasta järgse raamistiku ja vastuvõtva riigi kohustustega; rõhutab, et ITERi projekti ulatust, kestust ja kulude suurenemist silmas pidades tuleb liidu jätkuvat rahastamist hinnata mitte ainult tehniliste vahe-eesmärkide, vaid ka alternatiivkulude ja kliimaalase täiendavuse alusel, et tagada Euroopa lisaväärtus ja strateegiline autonoomia;

47. rõhutab kontrollikoja soovitust, et ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõte peaks tugevdama oma riskijuhtimissüsteemi, sealhulgas täiustama riskijuhtimise IT-rakendust, et saada täielikku teavet kõigi 2024. aasta projektikirjeldusest tulenevate horisontaalsete riskide kohta; rõhutab ühisettevõtte strateegilise juhtimise üldist tähtsust tagamaks, et ITER jääb teaduslikult ja majanduslikult asjakohaseks, võrreldes süstemaatiliselt edusamme ülemaailmsete konkurentidega ja kaitstes innovatsioonisuutlikkust kestliku pikaajalise rahastamismudeli raames; rõhutab sellega seoses vajadust ühisettevõte ümber korraldada ja inimressursid ümber jaotada, vähendada väliste teenuseosutajate ebaproportsionaalset kasutamist ning tagada parem ressursside planeerimine ja haldamine kooskõlas ühisettevõtte eetikaraamistikuga;

48. rõhutab ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtte eripäraseid tundlikke küsimusi, arvestades Venemaa jätkuvat osalust, ning võtab teadmiseks Euroopa Parlamendi eelarvekontrollikomisjoni kuulamisel antud selgitused seoses kaitsemeetmetega, mis on kehtestatud sellega seotud õiguslike, julgeoleku- ja strateegiliste riskide leevendamiseks; kordab oma üleskutset rakendada koostöös rahvusvaheliste partneritega, nagu Venemaa, suurimat võimalikku valvsust, järgides täielikult liidu kehtivaid piiravaid meetmeid;

49. kordab oma muret Venemaa jätkuva osalemise üle ITERi projektis; kutsub ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtet üles tagama liidu sanktsioonide range ja täielik jõustamine Venemaa suhtes, sealhulgas Euroopa ITERile tarnitavate komponentide hankepiirangu; keelitab ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõtet vähendama senist sõltuvust Venemaast ning vältima igasuguseid kahepoolseid kontakte ja suhteid selle riigiga, mis võiksid kahjustada liidu strateegilisi huve ja väärtusi; märgib rahuloluga, et Venemaa ei ole viimase kahe aasta jooksul üle võtnud ITERi nõukogu eesistumist, kui see oleks pidanud vastavalt eesistumise rotatsiooni põhimõttele toimuma; märgib rahuloluga, et ITERi lepingus sisalduvad intellektuaalomandi eeskirjad tagavad, et projektil on olemas kõik intellektuaalsed ressursid, mida on vaja selle edukaks arendamiseks ja toimimiseks, tagades täieliku sõltumatuse Venemaa intellektuaalomandi õigustest; märgib, et Venemaa on teinud kõik ITERi lepingu kohased mitterahalised sissemaksed; rõhutab, et liidu ühisettevõtete tegevus peaks aitama kaasa tarneahelate mitmekesistamisele, et saavutada täielik tehnoloogiline suveräänsus;

50. rõhutab kontrollikoja soovitust, et ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõte peaks tugevdama oma riskijuhtimissüsteemi, võttes arvesse kõiki 2024. aasta lähtestsenaariumitest tulenevaid horisontaalseid riske;

51. kordab oma sügavat muret järgmiste puuduste pärast inimressursside haldamises, mis on tuvastatud ITERi ja tuumasünteesienergeetika arendamise Euroopa ühisettevõttes:

   a) hiljutine töötajate seas korraldatud impulssuuring näitas, et töötajad tajuvad laialt levinud inimestevahelisi konflikte (77 % vastanutest), psühholoogilist vägivalda (9,9 % vastanutest), seksuaalset ahistamist (7,3 % vastanutest) ja füüsilist vägivalda (4,7 % vastanutest); kutsub ühisettevõtet üles võtma uuringu tulemusi tõsiselt arvesse ning võtma viivitamatult järelmeetmeid ja konkreetseid meetmeid olukorra lahendamiseks; rõhutab töötajate heaolu tähtsust;

   b) ühisettevõtte jätkuv sõltuvus välistest teenuseosutajatest, kusjuures 2024. aastal on 313 välist teenuseosutajat ja 438 koosseisulist töötajat; kiidab heaks ühisettevõtte vastu võetud meetmed, sealhulgas 2024. aastal vastu võetud poliitika, mis reguleerib väliste teenuseosutajate määratlemist, planeerimist ja kasutamist, ning 2025. aasta otsuse nende koordineerimise ja juhtimise tsentraliseerimise kohta, mis on praegu rakendamisel; kutsub ühisettevõtet üles esitama oma iga-aastastes tegevusaruannetes jätkuvalt aruandeid edusammude kohta;

52. kordab oma muret töötajate töölevõtmise olukorra pärast Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõttes, mis sai 2023. aasta lõpuks 39 täiendavat ametikohta, et kasutada ära kehtiva mitmeaastase finantsraamistiku raames saadud märkimisväärsed rahalised vahendid, kuid 2024. aasta lõpus oli 39 ametikohast 14 endiselt täitmata; kutsub Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtet üles võtma meetmeid, et saavutada võimalikult kiiresti oma värbamiseesmärk, kuna pidev töö ebapiisava personaliga võib takistada tema tegevuste elluviimist ja eesmärkide saavutamist;

53. rõhutab, kui oluline on tagada digitaalne suveräänsus liidu rahastatavates teadusuuringutes; rõhutab sellega seoses, et põhiroll on Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõttel, küberturvalisuse valdkonna tööstusel, tehnoloogia ja teadusuuringute Euroopa pädevuskeskusel, Kiipide Ühisettevõttel ning Nutivõrkude ja -teenuste Ühisettevõttel, mis peaksid seadma prioriteediks liidu autonoomiat tugevdavad projektid pooljuhtide, tehisintellekti ja küberturvalisuse valdkonnas; palub komisjonil tagada, et ühisettevõtete toetatavad projektid: i) hoiaksid elutähtsate tehnoloogiate puhul ära liigse sõltuvuse kolmandate riikide tarnijatest; ii) tugevdaksid tulemuslikult liidu tööstuse vastupanuvõimet ja strateegilist autonoomiat ning iii) toetaksid aktiivselt kodumaise teadus- ja innovatsioonisuutlikkuse arendamist strateegilistes digisektorites;

54. kordab oma muret, et 2024. aastal langes Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte programmi „Horisont 2020“ toetuste maksmise eelarve täitmise määr veelgi: 27 %-ni võrreldes 36 %-ga 2023. aastal; märgib, et 2024. aastal on programmi „Digitaalne Euroopa“ investeerimistegevuse kulukohustuste ja maksete assigneeringute täitmismäärad väga madalad, vastavalt 22 % ja 19 % võrreldes 89 % ja 18 %-ga 2023. aastal; võtab teadmiseks Euroopa kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte selgitused, kuid kutsub ühisettevõtet siiski üles tagama oma tegevuseelarve kõigi osade nõuetekohase täitmise;

55. märgib, et vastavalt Kontrollikoja aruandele on kõrgjõudlusega andmetöötluse ühisettevõtte erasektori liikmete panus programmi „Horisont 2020“ endiselt väike; nende mitterahaline panus tegevuskulude katteks ulatus vaid 20,0 miljoni euroni, mis on kaugelt alla ühisettevõtte asutamismääruses sätestatud 420,0 miljoni euro suuruse miinimumi; tuletab meelde vajadust muuta ühisettevõtte rahastamiskorda, mis piirab ühisettevõtte võimet tagada toimiv koostöö erasektoriga ega võimalda nõuetekohaselt kvantifitseerida erasektori panust ühisettevõtte eesmärkide saavutamisse;

Märkused ühisettevõtete eelmise eelarve täitmisele heakskiidu andmise menetluse järelmeetmete kohta

56. väljendab heameelt selle üle, et ühisettevõtted on koostanud Euroopa Parlamendi resolutsioonide põhjal järelmeetmete aruanded koos tähelepanekutega, mis on ühisettevõtete 2023. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist käsitlevate otsuste lahutamatu osa; märgib, et nendes aruannetes esitatakse ühisettevõtete seisukohad Euroopa Parlamendi esile tõstetud küsimustes rahuldaval määral;

57. väljendab heameelt asjaolu üle, et kontrollikoja aruanne sisaldab ka kontrollikoja avaldatud varasemate tähelepanekute ja soovituste põhjal ühisettevõtete võetud järelmeetmete analüüsi; märgib sellega seoses, et 2024. aasta lõpuks oli eelmiste aastate tähelepanekutest lahendatud alla poole: 44-st oli 18 suletud, samal ajal kui 26 jäi avatuks; mis puudutab kontrollikoja soovitusi ajavahemikust 2021–2023, siis enamik neist on vähemalt osaliselt täidetud; peale selle täitsid kõik ühisettevõtted neljast soovitusest, mille tähtaeg oli 2024. aasta, kaks täielikult, ühe täitsid täielikult mõned ühisettevõtted ja teised osaliselt ning üks täideti osaliselt; ülejäänud kaheksast hilisemate tähtaegadega soovitusest täideti üks täielikult, kuus osaliselt ja ühte ei ole veel täidetud, kuna see sõltub komisjonist; kutsub kõiki ühisettevõtteid üles jätkama kontrollikoja soovituste täitmist ning andma kontrollikojale ja Euroopa Parlamendile aru edusammudest;

Üleskutse järelmeetmete võtmiseks

58. kutsub üles kõiki ühisettevõtteid, kelle puhul kaalutakse 2024. aasta eelarve täitmisele heakskiidu andmist, koostama individuaalse järelmeetmete aruande kõigi käesolevas resolutsioonis nimetatud konkreetsete probleemide lahendamiseks võetud meetmete kohta ning esitama selle järelmeetmete aruande, millele on alla kirjutanud ühisettevõtte (tegev)direktor, Euroopa Parlamendile hiljemalt 30. septembriks 2026;

59. rõhutab, et järelmeetmete aruanded võivad kajastada ühisettevõtete üldisi arvamusi käesoleva resolutsiooni ja muude eelarve täitmisele heakskiidu andmise eest vastutava institutsiooni jaoks oluliste küsimuste kohta; kutsub ühisettevõtteid üles koostama need aruanded põhjalikult, hõlmates kõik küsimused, mis Euroopa Parlament on nende tegevusega seoses tõstatanud, ning tegema seda koostöö vaimus ja usaldusväärselt.